

Clădirea fostului Liceu Israelit va dispărea din peisajul Timișoarei Jale și nedumerire

De Getta Neumann

Liceul de Arte Plastice din Timișoara va fi demolat, s-a anunțat acum câteva zile în presa și televiziunea locală. "Pe baza unui studiu de câteva sute de pagini", s-a ajuns la concluzia că imobilele de pe terenul cuprins între străzile Mihai Eminescu – C.D. Loga – Patriarh Miron Cristea – 20 Decembrie 1989 "nu au nici un fel de valoare arhitectonică, culturală, urbanistică", așadar, pot fi demolate. Astfel se elimină impedimentul în calea realizării proiectului de lărgire a bulevardului. Hotărârea a fost încuviințată de Ministerul Culturii, Comisia de Urbanism, municipalitatea Timișoara și Fundația Caritatea¹, proprietara terenului și a imobilelor.

Nu mă îndoiesc că forurile competente au chibzuit și au decis cum era mai bine. Este evident că în anumite cazuri considerentele pragmatice primează asupra celor ideale. Regret însă că nu s-a găsit de cuviință să se informeze publicul despre istoria acelor clădiri clasate recent de pe lista monumentelor, (De ce motivele pentru care fuseseră clasate ca monumente nu mai sunt valabile?) și despre locul lor în patrimoniul cultural evreiesc cât și în istoria și în înfățișarea urbanistică a orașului.

Praf și pulbere se va alege din fostul sediu al învățământului evreiesc. Dureros este că cei care i-au pecetluit soarta nu îi cântă recviemul. Școala a fost un lăcaș de cultură, unde zeci de absolvenți părăseau an de an băncile școlii cu o excelentă pregătire.

După instaurarea administrației române, în 1919, 4 noiembrie, se inaugura Liceul Israelit (8 clase) cu 658 de elevi și Liceul Comercial Israelit (clasele 5-8), cu 80 de elevi, apoi 100. Sistemul de coeducare a funcționat până în 1923, când s-a înființat Gimnaziul de Fete (4 clase), cu, inițial, 199 de eleve, mai târziu, aproape 300. Limba de predare era româna, dar se studia ebraica 2-3 ore pe săptămână. În rest, planul de învățământ și programele analitice erau identice cu cele din învățământul de stat.

În primii ani, cursurile se țineau în săli din Palatul Lloyd, care va deveni Institutul Politehnic și în diverse alte săli în oraș. La apelul la donații pentru construirea unei clădiri potrivite, membrii comunității au răspuns prompt. Arhitectul Gideon Neubauer a câștigat proiectul, Jakob Klein a supervizat lucrările. În 1924 s-a

¹ <http://www.caritatea.ro/desprenoi.php>

inaugurat clădirea de pe Blv. Carmen Silva, ulterior Lenin, astăzi Eminescu. În 1929-1930 s-a deschis internatul.

Sunt clădiri impunătoare, în stil modernist, cu un aspect sobru și elegant. Dimensiunile impozante și situația în inima orașului denotau importanța comunității evreilor și prestigiul ei la Timișoara. Erau cetățeni bine integrați care contribuiau substanțial la bunăstarea obștei.

În primăvara anului 1941 se evacuează liceul din clădirea care va fi utilizată ca spital militar. Cursurile continuă în săli improvizate, în încăperi de lângă Sinagoga din Fabric, chiar în incinta sinagogii sau într-o vilă închiriată, lângă Gara din Fabric. Foștii elevi își aduc aminte cu recunoștință de profesori, de direcția școlii care a știut să ofere un maximum de sprijin în acele vremuri grele. Pentru evreii din Europa, în anii celui de-al Doilea Război Mondial, nu exista loc mai prielnic ca Timișoara, datorită hazardului (stabilirea granițelor după Dictatul de la Viena, 1940), dar și atmosferei de toleranță în acest oraș multiethnic. Totuși, ușor nu a fost...

După 23 august 1944, se reiau cursurile, în mod normal, până în 1948, când, odată cu desființarea tuturor școlilor confesionale, învățământul evreiesc instituționalizat încetează la Timișoara.

Clădirile, liceul și internatul au rămas, au continuat să servească și, cu toate că nici măcar o placă nu menționa cine le-a construit și ce funcție avuseseră, timișorenii știau cui se datorează. Iar acum se va așterne tăcerea pe dispariția lor și le va inghiți uitarea ca și cum nu ar fi existat? Sărăcirea bogăției culturale timișorene este cu atât mai dureroasă, cu cât actorii nu par sensibili la implicațiile operației lor.

Sper ca în curând să se repare omisiunea, iar amintirea Liceului Israelit să fie elaborată într-un capitol din istoria Timișoarei și cea a comunității sale evreiești. Este imperativ ca reputația Timișoarei ca oraș cu un spirit deschis spre alteritate, respectuos față de propriul patrimoniu să rămână intactă. Sper ca beneficiul din această măsură radicală să se răsfrângă pozitiv asupra străduințelor de restaurare a superbilor sinagogi timișorene care se degradează văzând cu ochii. Sper ca pierderea importantă pentru patrimoniul evreiesc și timișorean să fie compensată, cel puțin parțial, de conservarea edificiilor care stau mărturie prezenței evreilor pe aceste meleaguri.

<http://telenova.ro/stiri/2014/09/cladirea-liceului-de-arte-va-fi-demolata/>

<http://www.timisoaraonline.ro/bulevardul-20-decembrie-1989-va-fi-largit-la-patru-benzi-pentru-asta-cladirea-liceului-de-arta-va-fi-demolata/>